Emma Särkkä
Tieto- ja turvallisuusosasto

Asiantuntijalausunto
7.11.2022

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle sotilasajoneuvolaiksi ja laiksi tieliikennelain muuttamisesta (HE 221/2022 vp)

Puolustusvaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta puolustusministeriön hallituksen esityksestä.

Yleistä

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa hallituksen esitystä. On erittäin tärkeää, että sotilasajoneuvoista säädettäisiin omassa erityislainsäädännössään. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä esityksen tavoitetta selkeyttää sotilasajoneuvoja ja muita ajoneuvoja koskevaa sääntelyä.

Liikenne- ja viestintäministeriö on ollut mukana hallituksen esityksen valmistelussa sotilasajoneuvolakia valmistelevan työryhmän jäsenenä. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että esityksessä on lähtökohtaisesti otettu huomioon liikenne- ja viestintäministeriön esittämät näkökulmat.

Voimaantulo

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää valiokunnan huomiota siihen, että sotilasajoneuvolakia koskevan hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyssä ja sotilasajoneuvolain voimaantuloajankohdassa on otettava huomioon marraskuun puolivälissä eduskunnalle annettava hallituksen esitys ajoneuvolain muuttamisesta, joka tulee käsiteltäväksi eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnassa. Ajoneuvolain muutosesityksessä tullaan viittaamaan sotilasajoneuvolakiin, ja ajoneuvolain muutoslain lähtökohtana on, että sotilasajoneuvolaki on sen voimaantulohetkellä myös voimassa. Ajoneuvolain muutosten ehdotetaan tulevan voimaan vuoden 2023 alusta. Sotilasajoneuvolakia koskeva esitys olisi siten hyväksyttävä ja vahvistettava ennen ajoneuvolain muutosesityksen hyväksymistä ja vahvistamista, ja lakien voimaantuloaikataulu olisi yhdenmukaistettava.

Tieliikennelaki

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota tieliikennelain muutosehdotukseen. Liikenne- ja viestintäministeriö ei pidä tarpeellisena tieliikennelain 10 §:n 1 momenttiin esitettyä muutosta. Säännökseen ei ole tarpeen lisätä erillistä mainintaa Puolustusvoimien hälytysajoneuvosta, kun Puolustusvoimien hälytysajoneuvojen käyttöön tiellä sovellettaisiin sotilasajoneuvolain 12 §:n mukaan tieliikennelain hälytysajoneuvojen tieliikennekäyttöä koskevaa sääntelyä.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo myös, että tieliikennelain 184 §:n 1 momentin 3 kohdassa tulisi henkilösuojaustehtävän sijaan käyttää käsitettä turvaamistehtävä, joka on yhdenmukainen puolustusvoimista annetun lain 18 a §:n sanamuodon kanssa.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota tieliikennelain 184 §:n 1 momentin 4 kohtaan. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että siihen ei ole perusteltua lisätä mainintaa Puolustusvoimien ajoneuvosta. Puolustusvoimien ajoneuvolla ei tulisi voida vetää saattuetta.

Hallituksen esityksessä ehdotusta on perusteltu puolustusvoimista annetun lain turvaamistehtävällä (henkilösuojaustehtävä) ja sillä, että tähän tehtävään kuuluisi saattueen vetoa. Turvaamistehtävä on erikoinen osa Puolustusvoimien perustehtäviä, koska siinä toimitaan melko raskain toimivaltuuksin normaalioloissa. Turvaamistehtävän erikoisesta luonteesta johtuen se on suoritettava asian laadun niin vaatiessa yhteistoiminnassa poliisin kanssa poliisin yleisjohdossa. Lisäksi Puolustusvoimien on ilmoitettava turvaamistehtävän suorittamisesta ennakolta päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle tai poliisin kenttäjohtajalle. Turvaamistehtävää ei siis pitäisi voida suorittaa ilman, että poliisi siitä tietää.

Mainitusta ilmoitusvelvollisuudesta ja lakiin sisältyvästä otto-oikeudesta (PV-lain 18 a §:n 2 momentti) johtuen poliisin ja Puolustusvoimien tehtäväjako lähtee siitä, että mitä enemmän toimivaltuuksia tehtävän hoitaminen vaatii, sitä enemmän tehtävän hoitaminen kuuluu poliisille tai ainakin se on tehtävä yhteistoiminnassa poliisin kanssa. Näin ollen esimerkiksi saattueen vetäminen ja tieliikennelaista poikkeaminen edellyttävät nykyisin poliisin myötävaikutusta. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että näin tulee olla jatkossakin, koska poliisi on normaalioloissa keskeinen toimija sisäisessä turvallisuudessa. Puolustusvoimien toimivaltuuksia ei siten tulisi laajentaa ehdotetulla tavalla eikä tieliikennelain 184 §:n 1 momentin 4 kohtaa tulisi muuttaa.

Emma Särkkä
Erityisasiantuntija